

Het kind van zevenentwintig jaar

Eens in het jaar krijgen alle Nederlanders, die loon of salaris ontvangen, een mededeling over de kinderaf trek. Op dat formulier staat precies aangegeven welke kinderen voor aftrek van loonbelasting in aanmerking komen. In bepaalde gevallen, staat er, betreft deze aftrek kinderen tot de leeftijd van zevenentwintig jaar.

Voorzover ik weet, heeft nog nooit iemand tegen deze woorden geprotesteerd, noch ouders, noch die zogenaamde kinderen. Dat is ook verstandig. Want ieder die ouders heeft, blijft kind, ook al is hij zestig jaar. Maar er zit toch iets typerends in, dat de wetgever ervan uitgaat, dat kinderen tot hun zevenentwintigste jaar ten laste van hun ouders kunnen komen. Iets typerends voor onze tijd. Want het gaat hierbij niet om abnormale gevallen. Het heeft iets te maken met een verschijnsel waarop de laatste tijd meer de aandacht wordt gevestigd. Er wordt veel gesproken en geschreven over de steeds verdere verschuiving van de volwassenheid en de zelfstandigheid der jonge mensen. Zij stappen later dan in vroeger jaren het geval was, over de drempel die de tijd van voorbereiding tot het leven en het volle leven scheidt. De ouderen zouden de jongeren veel beletsels in de weg leggen op hun weg naar de zelfstandige volwassenheid. Beletsels in de vorm van steeds meer diploma's, steeds meer tests, steeds zwaarder examens, steeds hoger eisen van bekwaamheid om zich waardig en waardevol lid te tonen van een steeds ingewikkelder maatschappij. En de ouderen zouden ook nog op een andere manier de toegang tot de volwassenheid langer weigeren. In de tegenwoordige tijd is de opvoeding erop gericht het kind te laten leven in wat men dan noemt zijn eigen wereld. Lang geleden groeiden de kinderen onmiddellijk tussen de ouderen op. Zij werden beschouwd als kleine grote mensen. Maar in onze tijd hebben wij een scherp oog voor het verschil tussen kind en volwassene, tussen de kinderwereld en de grot mensenwereld. Zonder dat de ouderen het er bewust op toeleggen houden zij de kinderen langer dan vroeger het geval was, kind, door de kinderen zo lang mogelijk in hun eigen wereld te laten. Wij leven, zegt men zo dikwijls, in de eeuw van het kind. Maar menig zogenaamd kind zal grimmig opgemerkt hebben of dat soms betekent dat hij eeuwig kind moet blijven. Want het is begrijpelijk, dat niet alle jongeren die verschuiving van de tijd van hun zelfstandigheid en volwassenheid zo maar rustig ondergaan. Het traditionele protest van de kinderen tegen de ouders, van de jongeren tegen de volwassenen, neemt in onze tijd eigen vormen aan. Het is niet meer een luidruchtig protest in romantische trant, zoals vroeger de jeugdbeweging b.v. te zien gaf. Het gaat niet gepaard met theatrale gebaren, hartstochtelijke uitroepen, op de wijze van de dichter die schreef: „Groot en meeslepend wil ik leven! Hoort ge dat, vader, moeder, wereld, knekelhuis!” Geen roerig protest tegen ouders en wereld. Maar daarom niet minder. Vele jonge mensen weigeren de dupe te zijn van een algehele verschuiving der leeftijdsindeling, die thans aan de gang schijnt te zijn. De ouderen worden hoe langer hoe ouder, de gemiddelde levensduur stijgt nog steeds. Daarom is het begrijpelijk, dat in de geest der volwassenen de grenzen der levensperiodes verschuiven: we zijn tegenwoordig langer jeugdig en langer oud, zegt men graag. Maar vele jongeren zeggen dat niet zonder meer na. Of de ouderen langer oud zullen zijn, ons best, zeggen de jongeren, maar wij weigeren daarom langer voor kind te worden aangezien, voor onzelfstandig te worden gehouden, voor nog niet volwassen, althans voor nog geen volwaardig lid van de samenleving. Weg met de kinderen van zevenentwintig jaar. De jongeren, die zo denken, maken zich dan op een of andere manier voor hun eigen gevoel zelfstandig. Zij willen niet eerst de lange weg afleggen van voorbereiding op akten en examens, militaire dienst, specialisering. Zij zoeken een kortere weg: een baantje hier of daar, trouwen, een gezin stichten; ze proberen op de één of andere manier zich

er zelf, hopen zij, doorheen te slaan. Natuurlijk zijn botsingen met de omstandigheden het gevolg, want onze tijd is in zoveel gevallen gericht op kinderen van zevenentwintig jaar en niet op volwassenen van eenentwintig. Want hoe vaak streeft de opvoeding, meestal onbewust, naar die kinderen van zevenentwintig jaar. Het gevolg is, dat de jonge mensen, als ze eenentwintig zijn, inderdaad nog veel van de kinderwereld in zich hebben. Ze zijn er niet op voorbereid verantwoordelijk te zijn voor een zelfstandig bestaan als volwassene. En toch willen ze zo bestaan en doen ze zo. En dat geeft de ouderen weer gelegenheid te over om te wijzen op de onverantwoordelijkheid van de jonge mensen, die hun eigen leven gaan leven en blijk geven het nog niet te kunnen. Ze zijn nog niet eens klaar voor hun taak in de maatschappij, ze kunnen maatschappelijk nog niet op eigen benen staan, ze kunnen hun omstandigheden niet de baas, ze geven er blijk van hun zaken nog niet verantwoordelijk en zoals het volwassen mensen past, te kunnen regelen, beheren en beheersen. Ze klagen of verwijten dan de ouderen.

Wie heeft hier ongelijk? De ouderen zeker niet, want het is zonder meer wáár, dat vele jongeren onverantwoordelijk handelen, omdat zij de eisen negeren, die het moderne maatschappelijke leven stelt. Hebben de jongeren dan ongelijk, als zij weigeren pas op zevenentwintig jaar volwassen en zelfstandig te zijn? Al evenmin, want het is zonder meer wáár, dat opvoeding en maatschappelijke eisen die volwassenheid en die zelfstandigheid steeds verderop schuiven, buiten hun bereik. Aan wie dan de schuld van deze ongewenste toestand? Deze vraag biedt ruimschoots gelegenheid om elkaar de schuld toe te kaatsen. De ouderen zijn daarbij altijd in het nadeel. Want de jongeren zullen zeggen: als wij zo zijn: onzelfstandig, onverantwoordelijk, dan is dat het resultaat van onze opvoeding. En is de maatschappij tegenwoordig zo veeleisend, dan is dat een maatschappij die de ouderen hebben gemaakt, een maatschappij, waarin zij zelf langer dan vroeger kunnen leven en wij pas later toegang hebben. Zo spelen de jongeren het argument uit, dat de ouderen hen in de wereld — dus in deze maatschappij — hebben gezet. Ze vergeten, dat het die ouderen destijds op hun beurt is overkomen. Niemand heeft de mogelijkheid gehad helemaal opnieuw de maatschappij te maken. Dat wil dus zeggen: ouderen en jongeren zijn in eenzelfde lot en historie opgenomen. Ze zitten in hetzelfde schuitje: het is niemand gegeven duidelijk voor zich te zien hoe de opvoeding, de opleiding, de maatschappelijke werkkring onder invloed van de tegenwoordige moeilijke toestand zullen veranderen. Daarover wordt veel nagedacht, daarvoor bestaan vele ideeën en plannen. En dat is goed, want het betekent, dat wij de zaken niet op hun beloop laten. Maar het is te vroeg te voorspellen hoe het precies zal worden.

Het is echter niet te vroeg vast te stellen onder welke voorwaarden een oplossing gezocht zal moeten worden, welke houding noodzakelijk is om de praktische en goede dingen, welke voorgesteld worden, te doen slagen. Die voorwaarde, die noodzakelijke houding is in één woord aan te geven: verantwoordelijkheid. De eis van verantwoordelijkheid zal vóór alles moeten worden gesteld. Gebeurt dat niet, dan kunnen de prachtigste plannen worden gemaakt en ondernomen, het resultaat zal uitblijven. Waarom stel ik de verantwoordelijkheid zo nadrukkelijk voorop? Omdat ze zo dikwijls ontbreekt! Meer dan vroeger? Dat weet ik niet, daar komen we niet achter en het helpt ook weinig, dat te weten. Een feit is, dat er veel onverantwoordelijkheid blijkt. Er zijn nog veel te veel ouderen, die niet zien of niet willen zien, welk levensprobleem voor de jongeren er in deze tijd bestaat. Zij doen alsof er niets is veranderd, alsof de jonge mensen opgroeien zoals zijzelf opgegroeid zijn. Zij vinden al het praten en handelen op dit punt onzin. Ik denk dat het vooral deze ouderen zijn, die spoedig klaar staan met hun verwijten aan de tegenwoordige jeugd. Te verwijten valt er wel een en ander en dat zal ik direct ook doen. Maar het is onjuist de jeugd verwijten te maken in de kortzichtige veronderstelling, dat er niets bijzonders aan de hand is. Dat is er wél, zoals ik al heb aangetoond. En wat hebben de jonge mensen ook aan zulke verwijten; zij voelen immers, dat die verwijten werden gemaakt door ouderen, die niet begrijpen wat het zeggen wil volwassen te moeten worden in een maatschappij, die rekent met afhankelijke kinderen van zevenentwintig jaar. Wat is dat voor een toestand.

Toch rechtvaardigt die verkeerde toestand de houding niet, die vele jongeren te zien geven. Ik spreek de goeden niet te na, zij, die ondanks de grote moeilijkheden verantwoordelijkheid tonen bij het nemen van hun beslissingen, ook al heb ik in die beslissingen soms een hard hoofd. Maar ik spreek over een houding, die tegenwoordig nog al eens valt aan te treffen in de kringen van jonge mensen; een onverantwoordelijke houding. Daartoe reken ik de houding van: graag veel geld verdienen en er zo min mogelijk voor doen. Daartoe reken ik ook de houding van: wij hebben recht op luxe: autorijden, mooie kleren, veel uitgaan, zonder

dat men er echte prestaties tegenover stelt. De houding van: ons komt vanzelfsprekend toe wat de ouderen door eigen activiteit hebben verworven. De houding van: wat er in de wereld gebeurt, gaat me niet aan, als ik 't er maar naar m'n zin heb. Zeker, de jongeren kunnen zich beroepen op vele ouderen, die niet anders zijn. Mijn antwoord luidt: wat een plotselinge eensgezindheid met de ouderen in het negatieve, het onverantwoordelijke. Daarmee wassen jullie je niet schoon. Zeker, de jongeren kunnen zeggen: maar ook ons komt toch het aangename van het leven toe? Moeten we daarvan afzien omdat onze zelfstandigheid zo ver naar de dertig jaar geschoven wordt? Mijn antwoord luidt: dat jullie het goede van het leven wil, het aangename materiële is jullie recht; maar het is een recht, dat gebaseerd dient te zijn op de wil zélf wat te presteren en niet de minimum-kant te kiezen. Dáár ligt mijn bezwaar dat jullie het op een koopje willen hebben. Dat noem ik onverantwoordelijkheid. Want zodoende blijft alleen een akelig plat, banaal, grof materialisme over als resultaat van de strijd, die jullie voeren voor een zelfstandig bestaan vóórdát je zevenentwintig jaar bent.

Verantwoordelijkheid is een zwaar, als U wilt, een dik woord. Maar het houdt iets in, wat niet kan worden gemist. Het betekent: een in wezen afdoend antwoord geven op een situatie, waarin men is geplaatst. Dat antwoord is voor de jongeren van tegenwoordig een juist antwoord, als zij bij alles wat ze verlangen eigen prestaties voorop stellen. Daarmee maken zij zich zelf echt zelfstandig en volwassen. Want het hangt immers ook van de jongeren zélf af te maken dat ze geen kind van zevenentwintig jaar zullen worden.

Dr. J. C. BRANDT CORSTIUS

De volgende lezingen vinden plaats op:

12 februari: Dr. G. W. Huygens over „Individualisme”.

19 februari: Dr. J. P. van Praag over „Het Groene Gazon”.

26 februari: Prof. Dr. G. Stuiveling over „De Daad van Lebak”.

ONTMOETING TUSSEN OOST EN WEST

door

KWEE SWAN LIAT

Uitgave N. Kluwer met medewerking van het Humanistisch Verbond.

178 pagina's - gebonden f 6,50 - ingenaaid f 4,90.

Bestellingen bij het Centraal Bureau Humanistisch Verbond,
Bleyenburgerstr. 1, Utrecht, Postgiro 304960.

HET WOORD VAN DE WEEK

VERSCHIJNT
WEKELIJKS
5 FEBRUARI 1956

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer
Mevrouw
Mejuffrouw

Onbestelbare exemplaren
terug aan:
Bleyenburgerstraat 1, Utrecht

Het Woord van de Week

Humanistische radiolezingen uitgesproken voor de Vara-microfoon.

Administratie en redactie: Humanistisch Verbond, Bleyenburgerstraat 1, Utrecht, Postgiro 304960
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 1,— p. kwart., losse numm. f 0,12, buitenland f 4,60 p.i.